

İSTENİLEN YERDE OLMAYAN ENERJİ

PETROL

Dünya üzerinde 71 petrol bölgesindeki 2000'den fazla kuyudan petrol pompalanarak yeryüzüne çıkarılmaktadır. Yaklaşık olarak 2000 petrol kuyusu da denizdedir.

Büyük Sahranın yarım daire çizen kum çölleri arasındaki petrol şehri Hassi Messud'da hayat o kadar güçlüdür ki kadınların oraya gitmelerine müsaade edilmez. Gölgede 50°'yi bulan sıcaklıkta ve yanan gazların ışığında plâstik miğferli petrol kazıcılar, ayın üç haftasında bu «sıvı altını», güneşin kızdırdığı kumun içinden çıkarmağa uğraşırlar. Alaska'da aynı işi gören arkadaşları ise, 10 kış ayında bir dakika bile güneş yüzü görmezler. Ekski 50° soğukta ve kasırga şiddetinde buz fırtınaları arasında bu kahverengimsi kara enerjiyi taş gibi sertleşmiş topraktan kazımağa çalışırlar. Bir taraftan da tipik Teksas'a ait ölçüler arasında Galveston Bay'ın deniz yüzeyinden yüz metre derinlerinde sondaj makine'leri işler. Maracaibo Denizinde Venezuela'nın mavı gökünü altında her 60 metrede bir petrol kuleleri görünür ve yılda 90 milyon ton petrol elde edilir.

ARAMAK KOLAY OLMADI :

«Petrol daima ona en az ihtiyaç olan yerde bulunur» der uzmanlar. Büyük rafineriler Avrupa ve Amerika'dadır, fakat en verimli petrol alanları Afrika, Arabistan çöllerinde; Güney Amerikanın balta girmemiş ormanlarında ve kutup bölgesine yakın buz tarlaları arasındadır.

Şimdiye kadar tespit edilen 62,2 milyar ton petrol rezervelerinin üçte ikisi dünyanın en büyük 71 petrol alanınca sağlanmaktadır, ki bunların herbiri 140 milyon tondan fazla petrol vermekte ve mesele Federal Almanyanın yıllık tüketiminin 1,5 katına erişmektedir.

1872 yılında İngiliz Baron Von Reuter İran Şahından 40.000 İngiliz lirası karşılığı olarak memleketinde petrol arama ruhsatını satın aldığı zaman, kimse petrol kuyularına karşı en ufak bir ilgi bile göstermiyordu. O zaman gaz lambalarından başka petrolün kullanıldığı bir yer yoktu. İngiltere'li Baron öldüğü zaman mezar taşına yanan bir meşale koymuşlar ve altına şunu yazmışlardı : Ex oriente lux = Işık doğudan gelir.

Bugün İran dünyanın en büyük oniki petrol üretim alanı arasında dördüncü gelmekte ve Kuveyt ve Libyadan önce bulunmaktadır.

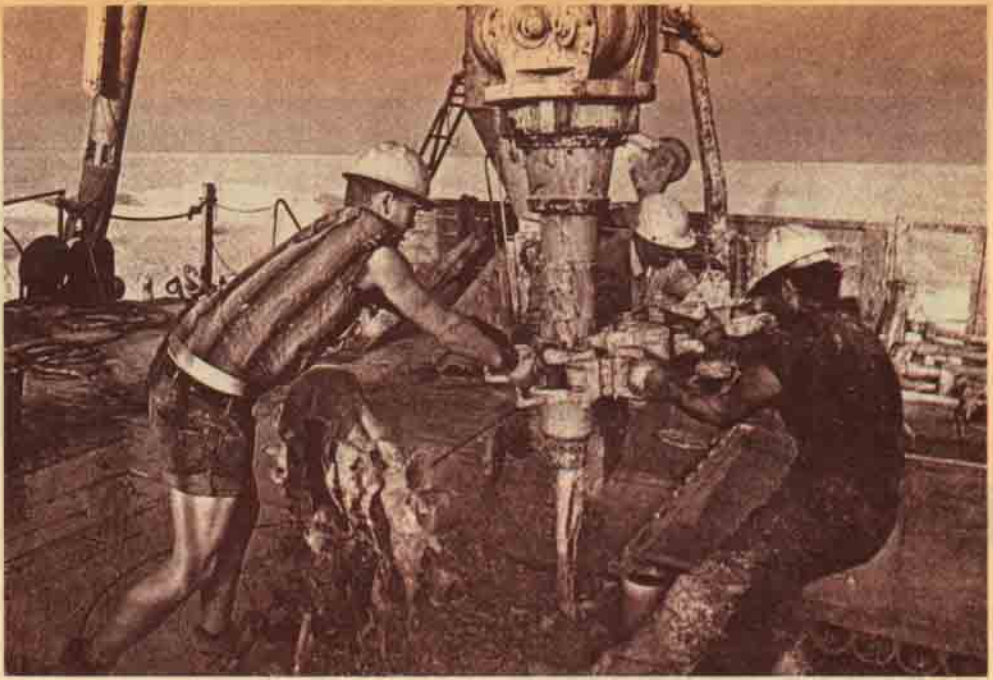
Suudi Arabistan, daha Birinci Dünya Savaşının sonunda biricik Devlet geliri olarak hacilerden aldığı yılda 300.000 dolarla yetinmek zorundaydı. Fakat 1920'de «Standard Oil» şirketinin bedevi kıyafetine girmiş uzmanları su aramak bahanesiyle çölde petrol aramağa başladılar. Şirket sonunda petrol kuyuları açmak imtiyazını aldığı vakit, aksiyonerlerden biri Yönetim Kurulu Başkanına, «Galeceği bilemem, fakat şimdi 50.000 dolar karşılığı bir sürü kum, sıcak, sinek ve ümit satın aldık» demişti.

Fakat o ümitler boşa çıkmadı. On büyük petrol sondaj alanı yılda 130 milyon ton petrol verdi ve bir vakitlerin kum devleti bugün İran'la petrol ticaretinde aynı düzeye erişti.

KIZILDERİLİLERİN YAĞI :

Amerika 19. yüzyılda petrolu Seneca - Kızılderililerinin kabağ şişelerinden öğrenmişti, onların o günkü inançlarına göre bu herşeyi tedavi eden bir ilaçtı : Romatizma, damla hastalığı, sinir ağrıları ve daha birçok başkalarını. Sonra karşılığın işgüzar bir bankacı olan Townsend çıktı. Ve «Seneca Petrol Şirketini» kurdu. Petrolün alındığı «kuyular», içine su ile karışık olarak günde 40 litre petrolün sızdığı hendeklerden ibaretti. Fakat petrolcüler «tuzla işçilerinin» tekniğinden birçok şeyler kaptılar ve bugünün sondaj kulelerini geliştirdiler. 1859 yılının 27 Ağustosunda ilk sondaj deliğinde 21 metre derinliğe kadar indiler.

Bugün kızilderililerin bu vadilerinde petrol kalmamıştır, fakat Birleşik Devletler 400 milyon tonun üstünde petrol sağlamak suretiyle petrol kuleleri bakımından dünyada birinci gelmektedir. 1867'de kıtanın en kuzey ucundaki Alaska, Ruslardan 7,2 milyon dolara satın alındığı zaman, yüz yıl sonra Colville ile Saganavirtok nehri arasında bulunan ve bir milyar ton kadar tahmin edilen petrol rezervelerinden —ki bu dünya çapında yapılmış hemen hemen en büyük ticaret sayılır— kimsenin haberi yoktu.

Fakat en büyük iş aslında 1969'da yapıldı, akşam saat altı ile gecenin biri arasında, senenin on ayı tamamiyle donmuş, fakat altında petrol bulunduğu tahmin edilen Alaska'nın 1720 kilometre karelik arazisi açık arttırma ile satıldığı zaman yapıldı. «Bu dakika başına 2,4 milyon dolar, demektir».

TAŞIMA PROBLEMLERİ :

Bu arada siyah sıvının yöneticileri Alaska'dan petrolün doğu ve batı kıyılarındaki büyük rafinerilere nasıl nakledileceği üzerinde deneyler yapmaktadırlar. Özel Manhattan şilebini, buzlarla kapalı ve tehlikeli kuzey doğu geçidinden geçirmeyi denediler. Denizaltı sarnıç gemilerini buz tabakası altından sevk etmeği tecrübe ettiler ve bir milyar dolar harçayarak 1400 kilometre uzunluğunda bir pipeline-boru hattı yaparak petrolü Alaska'dan en yakın sıcak su limanına akıtmağı plânlamaktadırlar.

En verimli petrol kuyuları ne yazık ki büyük tüketim merkezlerinden çok uzaktadır. Basra körfezinde, Kuzey Afrika'da ve Venezuela'da bulunan petrol kuyuları Avrupadaki rafinerilerden binlerce kilometre uzaktadır. Yalnız petrol iletiminin ne kadar emin esaslara dayandığı Arab-İsrail savaşı dolayısıyla Süveyş kanalının birdenbire kapanması pek güzel göstermiştir. Denizlerde yeni ve daha büyük sarnıç gemileri, tankerler ortaya çıktı ve rafineriler de başka rafinerilerden yardım gördüler.

Aynı şekilde yüzyıllardanberi görülmeyen bir soğuk dalgası 1962 - 63 kışında Avrupayı sarıp birkaç

hafta içinde yakıt tüketimi normalin iki katına çıktığı, ara ulaşım sağlayan nehirlerin tamimiyle donduğu ve ulaşımın üçte birinden faydalanmak imkânı kalmadığı zaman da gene çare bulundu ve şehirler donmadı.

GELECEĞE AİT DÜŞÜNCELER :

Petrol tamimiyle özel bir sıvıdır. Bu yüzden geofizikçiler şimdiye kadar havada 20 milyon kilometre yaparak, yüksek duyarlık derecesi olan ölçü aletleriyle, yukarılardan muhtemel petrol yatakları aradılar. Amerikalı uzmanlara göre son yıl içinde yeni petrol sahalarının sağlanması için sarfedilecek para 140 milyar dolar gibi astronomik rakamlara yükselecektir, bu 1951 - 60 arasında 95 milyar dolar kaddı. Şimdiye kadar dünyanın petrol umulan alanlarının yalnız % 5'i tam manasiyle araştırılmıştır.

Çökmüş mikroorganizmalar, milyonlarca yıllarda yavaş bir çürüme ve mayalaşma süreci sonunda petrole dönüşmektedirler. Şu sırada endüstride kullanılan 100.000 madde ile günlük hayatımızla ilgili 500.000 madde bu sıvı altın sayesinde yapılabilirler. Bugünün benzin çağının arkasından yarının sentetik maddeler çağı gelecektir. Şu anda petrol denilen bu feza kokan ağır akıcı ana maddeden protein yapılması başarılmıştır.

Bununla beraber o hâlâ ihtiyaç alanından uzaktadır ve büyük güçlüklerle çıkarılabilmektedir.

HOBBY'den